

» Idź do

- Spis treści
- Przykładowy rozdział

» Katalog książek

- Katalog online
- Zamów drukowany katalog

» Twój koszyk

- Dodaj do koszyka

» Cennik i informacje

- Zamów informacje o nowościach
- Zamów cennik

» Czytelnia

- Fragmenty książek online

» Kontakt

Helion SA
ul. Kościuszki 1c
44-100 Gliwice
tel. 032 230 98 63
e-mail: helion@helion.pl
© Helion 1991-2008

Dziecko w kadrze. Warsztaty fotograficzne

Autor: Ginny Felch, Allison Tyler Jones

Tłumaczenie: Tomasz Boszko

ISBN: 978-83-246-2006-7

Tytuł oryginału: [Photographing Children](#)

[Photo Workshop: Develop Your Digital Photography Talent](#)

Format: 180x235, stron: 256

Uchwycić obiektywem magię dzieciństwa!

- Jak zatrzymać czas dzieciństwa na fotografii?
- Jak sfotografować uczucia i więzi rodzinne?
- Jak tworzyć najpiękniejsze portrety dzieci w różnym wieku?

Portret nie jest tylko odwzorowaniem postaci i utrwaleniem jej wizerunku. Na dobrym, przemawiającym do odbiorcy portrecie fotograf powinien uchwycić również emocje, cechy osobowości, pasję, a także coś jeszcze – leciutką magiczną aurę osoby portretowanej. Szczególnie fotografowanie dzieci wymaga podejścia psychologicznego, ponieważ one, dorastając, wciąż się zmieniają. Na każdym etapie rozwoju interesuje je coś innego i inne rzeczy stają się dla nich ważne. Aby fotograficzne wspomnienia z dzieciństwa były autentyczne, trzeba nauczyć się wychwytywać tę zmianę. Z tą niezwykłą, oddziałującą na wyobraźnię książką na pewno Ci się to uda.

Książka „Fotografowanie dzieci. Warsztaty fotograficzne” wprowadzi Cię zarówno w zagadnienia techniczne, i jak i psychologiczne tego szczególnego rodzaju fotografowania. Z podręcznika dowiesz się, na czym polega zamrażanie i rozmywanie ruchu, jak manipulować światłem i używać trybów tematycznych. Będziesz umiał określić, jaki jest Twój styl fotografowania; będziesz też wiedział, jak go wykorzystać, aby stworzyć autentyczne i wyjątkowe fotografie dzieci. Poznasz sposoby przygotowywania sesji fotograficznej i prezentacji zdjęć, które opowiedzą najprawdziwszą historię dzieciństwa.

- Podstawy naświetlania
- Zamrażanie i rozmywanie ruchu
- Używanie trybów tematycznych
- Manipulowanie światłem
- Kompozycja fotografii
- Obramowanie zdjęcia
- Reguła złotego podziału
- Planowanie sesji portretowej
- Psychologia fotografowania dzieci
- Wyposażenie do fotografowania dzieci
- Komputerowa obróbka zdjęć
- Prezentacja fotografii

Opanuj sztukę autentycznego odwzorowywania emocji i kolorów dzieciństwa!

Spis treści

ROZDZIAŁ 1	Sztuka fotografowania dzieci	21
	Rady dla przyszłego profesjonalisty	22
	Znajdź inspirację	24
	Źródła inspiracji	28
	Znaczenie zabawy	30

ROZDZIAŁ 2	Spojrzenie z fotografii	35
	Nie musisz wszystkiego wiedzieć	37
	Poza automatykę: podstawy naświetlania	37
	Prędkość migawki	38
	Ruch	39
	Główna zasada wyboru czasu migawki	40
	Zamrażanie ruchu	40
	Rozmywanie ruchu	41
	Przysłona	41
	Czułość ISO	42
	Głębina ostrości	42
	Używanie trybów tematycznych	46
	Tryb portretowy	46
	Tryb sportowy	47
	Tryb krajobrazowy	47
	Tryb makro (fotografowanie z bliskiej odległości)	47

Priorytet przysłony	47
Priorytet migawki	48
Na czym Ci zależy?	49

ROZDZIAŁ 3	Dostrzeganie światła	53
	Nauka dostrzegania światła	54
	Światło zastane	58
	Cudowne światło: świt i zmierzch	60
	Stosowanie odbić i cieni	62
	Odbicia	62
	Cienie	66
	Fotografowanie we mgle lub podczas zachmurzenia	68
	Mgliste dni	69
	Zachmurzone niebo	71
	Odnajdowanie światła konturującego	71
	Korzystanie z miękkiego światła wpadającego przez okno	74
	Kiedy pójść na kompromis	76

ROZDZIAŁ 4	Manipulowanie światłem	81
	Światło niebezpośrednie	82
	Zadaszenia i werandy	82
	Otwarty cień	83
	Światło bezpośrednie	84
	Bezpośrednie słońce	84
	Tworzenie efektu halo za pomocą obręczy lub tylnego światła	85
	Korzystać czy nie korzystać z lampy błyskowej?	86
	Koncepcja światła głównego oraz wypełniającego	86
	Odbicie	87
	Rozproszenie	87
	Kierunek padania światła	88
	Światło z przodu	88
	Światło konturowe, przestrzenne, rembrandtowskie	88
	Osprzęt modyfikujący światło	90
	Odbłyśniki	90
	Rozpraszacze	93
	Osłony przeciwsłoneczne	93
	Temperatura barwowa (balans bieli)	93
	Podstawowe oświetlenie studyjne	96
	Światło pojedyncze	98
	Pomiar światła	98
	Efekty	99

ROZDZIAŁ 5	Kompozycja fotografii	103
	Fotki czy fotografie	104
	Skupienie się na wrażeniu	105

Upraszczenie	105
Obserwuj tło	106
Używanie przestrzeni niezajętej	109
Obramowanie zdjęcia	110
Ogólne zasady kadrowania	111
Ramka w ramce	112
Rodzice w roli rekwizytów	113
Reguła złotego podziału (trójpodziału)	114
Zastosowanie linii	117
Linie równoległe	117
Linie ukośne	119
Linie zbieżne	120
Linie w kształcie litery S oraz C	120
Łamanie zasad	122

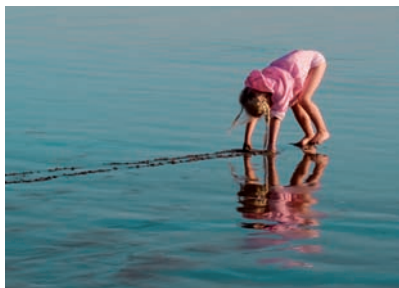
ROZDZIAŁ 6	Jaki jest Twój styl?	129
Styl klasyczny i romantyczny		130
W studio		130
U klienta		131
Ubrania		132
Uchwycenie nastroju		136
Styl współczesny		137
W studio		137
U klienta		141
Styl fotoreporterski		143
U klienta		146
Nastrój		148

Przygotowanie rodziców do sportretowania dziecka	150
Zarysowanie oczekiwań	151
Sesja z rodzicami	151
Rób wiele zdjęć	153
Planowanie sesji portretowej	153

ROZDZIAŁ 7   **Rozbudzanie emocji** **157**

Obserwowanie emocji i nastrojów	159
Wizualizacja	160
Portretowanie oczu będących bramą duszy	161
Kontakt fotografowanych osób z naturą	166
Studiowanie języka ciała, gestów i ruchów	170
Opowiadanie historii fotografiami	172
Psychologia fotografowania dzieci	174

ROZDZIAŁ 8   **Wiek, etap, grupa** **179**

Noworodki	180
Wyzwania	180
Nagrody	182

Niemowlaki	183
Od trzech do sześciu miesięcy	184
Od sześciu do dwunastu miesięcy	185
Maluchy	185
Przedszkolaki	189
Dzieci w wieku szkolnym	192
Nastolatki	192
Chłopcy w wieku nastoletnim	197
Nastoletnie dziewczęta	197
Rodziny w grupach	198
Rodzic i dziecko	198
Rodzeństwo	202
Rodziny	205

ROZDZIAŁ 9	Wyposażenie fotografa dzieci	211
	Rozważania nad zakupem lepszego aparatu	212
	Używanie obiektywów wymiennych	213
	Jasność obiektywu	213
	Długość ogniskowej	214
	Obiektywy stałogniskowe	214
	Obiektywy zmiennoogniskowe	215
	Zagłędamy do torby fotograficznej	217

ROZDZIAŁ 10	Cyfrowa obróbka zdjęć oraz ich prezentacja	221
	Sekwencja pracy	222
	Pierwsze kroki w edycji obrazów	223
	Sekwencja pracy w obróbce obrazów	224
	Podstawowy retusz	225
	Zastosowanie warstw	225
	Usuwanie skaz oraz wygładzanie skóry	225
	Poprawianie oczu i zębów	226
	Usuwanie rozpraszających elementów z tła za pomocą narzędzia Klonowanie	228
	Zwiększanie wyrazu zdjęcia poprzez zmianę kolorów	228
	Konwersja na fotografię czarno-białą	229
	Zadania oraz wtyczki	229
	Wskazówki dotyczące kadrowania	230
	Galeria	235
	Kolaże zdjęciowe	235
	Wydruki na płótnie	235
	Wydawnictwo albumowe	236

Słowniczek	241
Skorowidz	247

WIEK, ETAP, GRUPA

NOWORODKI
NIEMOWLAKI
MALUCHY
PRZEDSZKOLAKI
DZIECI W WIEKU SZKOLNYM
NASTOLATKI
RODZINY W GRUPACH

Chociaż rozmawianie o dzieciach w kategoriach wiekowych i grupowych wydaje się pomocne, należy bezwzględnie pamiętać, że każde z nich jest wyjątkowe, unikalne, stanowi indywidualność. Twoja intuicja to najlepszy przewodnik, jak traktować różne grupy wiekowe. Zwracanie uwagi na unikalne chwile, jakimi jest obecność dziecka w Twoim otoczeniu, może Cię bardzo wiele nauczyć. Zorientujesz się, w jaki sposób możesz zareagować i nawiązać kontakt, aby na fotografii zarejestrować jak najwięcej prawdziwej osobowości malucha.

Każdy rodzic jest bardzo zainteresowany dokumentowaniem kolejnych etapów życia dziecka. Chce zachować wspomnienia związane z narodzinami i dzieciństwem. Rejestrując zdjęcia, ilustrujesz historię życia w sensie — jak najbardziej dosłownym. Ile razy syn lub córka zapytali: „Jak to było, gdy byłem mały”? Pozowane portrety ze studia fotograficznego oraz coroczne zdjęcia klasowe nigdy nie opowiadają całej historii. To właśnie fotografie śmiejących się lub śpiących niemowlaków, dzieci po raz pierwszy jeżdżących na nartach, biegających w kółko, czytających cicho w wieku nastoletnim oraz tysiące innych fotek opisują życie w sposób autentyczny. Ten rozdział stanowi przewodnik po każdym z etapów rozwoju dziecka, wyzwaniach i nagrodach, jakie związane są z jego fotografowaniem. Znajdziesz wiele wskazówek przydatnych w tej podróży. Pomysły tutaj przedstawione zostały pomyślane jako ogólne zalecenia, a nie bezwzględne reguły. Najlepszym doradcą będą własne doświadczenia, zebrane podczas kontaktu z dziećmi.

NOWORODKI

Nie każdy nadaje się do fotografowania noworodków. Wymaga to ogromu cierpliwości, ale też z wielu względów przynosi mnóstwo radości. Któż może zaprzeczyć cudowi, jakim są narodziny dziecka? Niesłychane zmiany w życiu malucha zachodzą błyskawicznie, można nawet powiedzieć, że co parę godzin. Ten etap rozwoju dziecka jest niesłychanie fascynujący dla rodziców. Obserwują oni każdy urzekający gest i minę,

starają się rozszyfrować, do kogo maluch bardziej jest podobny: do mamy, czy do taty. Żeby zrobić realistyczne zdjęcie noworodka (aby wyglądał jak noworodek), zarejestrować pomarszczoną skórę, meszek na uszach itd., spróbuj wykonać fotografie maleństwa w paru pierwszych tygodniach jego życia. W tym wieku dzieci nadal są bardzo gibkie, więc można je „ułożyć” w pozycję przypominającą płodową. Przykład na zdjęciu 8-1, gdzie noworodek leży na rękach taty. W wielu przypadkach bardzo małe dzieci mają bardzo przejrzystą skórę, bez żadnych wysypek, dzięki czemu zdjęć po sesji nie trzeba retuszować.

wskazówka

Aby uzyskać najlepsze rezultaty podczas fotografowania noworodków, temperatura w pokoju powinna być troszkę wyższa niż taka, w której przyjemnie jest dorosłym. Maleństwo będzie się nawet wtedy dobrze czuło, gdy zostanie rozebrane do zdjęć.

WYZWANIA

Wydawać by się mogło, że noworodki przychodząc na świat mają w sobie specjalny sensor, który wykrywa zdenerwowanie. Jeśli mama jest zestresowana sesją fotograficzną, gdy napięcie jest duże, dzieciątko najczęściej to wyczuwa i zaczyna bardzo kaprysić. Spokojne mamy to spokojne maluchy — warto więc poświęcić chwilę na uspokojenie tej pierwszej i rozwianie jej wątpliwości co do sesji. Powinna wiedzieć, że fotografowanie w każdej chwili można przerwać, na przykład żeby nakarmić dziecko lub je utulić. Takie sesje prawie zawsze charakteryzują się dwoistością: najpierw długo czeka się na właściwe warunki, a potem bardzo spieszy, żeby wykorzystać moment. Noworodek zaczyna drzemać na sekundkę, a Ty starasz się cyknąć kilka zdjęć, zanim jego oczka otworzą się i zacznie krzyczeć. Być może bardzo się zdziwisz, że wiele z pogodnie wyglądających na fotografii maluchów przeżywało wręcz histerię tuż przed zrobieniem zdjęcia. Proszę bardzo, nie wahaj się, zrób kilka fotek szlochającego noworodka, jak na zdjęciu 8-2. Wszystko zmienia się tak szybko, nawet ich płacz.

8-1

Śpiący noworodek został dosłownie ułożony w tej pozycji, a potem umieszczony na dłoniach taty. Zabiegi takie można jednak przeprowadzać tylko z bardzo małymi dziećmi. 1/200 sekundy, f/2,2, czułość ISO 320. Copyright © Lisa Russo

uwaga

Noworodki często mają różowawy albo delikatnie żółtawy odcień skóry, więc być może lepszy efekt przyniesie zamiana obrazów na czarno-białe — zdjęcia staną się też bardziej ponadczasowe.

Nie fotografuj noworodka na powierzchni, której nie można wyczyścić. Tła, meble, rodzice oraz fotografowie mogą zostać „zmoczeni” lub jeszcze bardziej ubrudzeni przez pełnego radości malucha. Wcześniej

wszystko odpowiednio zaplanuj. Może warto mieć pod ręką kilka niedrogich jednolitych (białe są znakomite) koców, żeby owinać dziecko lub położyć je.

Malutkie noworodki nie wykształciły jeszcze zdolności do skupiania wzroku, więc dość łatwo o zdjęcie zezującego dziecka. Pomocne w takim wypadku może się okazać przekręcenie główki w inną pozycję lub poczekanie na przyjemniejszą minę.

8-2

NAGRODY

Delikatnych policzków, pomarszczonej skóry i mocno zaciśniętych piąstek noworodka nie można z niczym pomylić. Zarejestrowanie tego etapu życia dziecka wynagrodzi poczynione wysiłki. Wielu fotografów specjalizuje się zresztą w fotografii noworodków. Maluszki nie potrafią odpowiadać, nie mogą uciec. Są tak giętkie, że dosłownie da się je ułożyć w zawiniątko. Niektóre nawet śpią podczas sesji. Daj sobie czas na zaśnięcie dziecka. Poproś mamę, aby nakarmiła malucha tuż przed przyjściem do fotografa. Wtedy noworodek będzie najedzony i gotowy do drzemki. Ciasne owinięcie dziecka w kocyk, w wyniku czego rączki oraz nóżki znajdą się blisko ciała, to prawie pewny sposób

(jak tabletką nasenną) na uśpienie dziecka. Malucha można delikatnie pokolysać, póki dobrze nie zaśnie (zwykle zajmuje to około piętnaście minut, więc musisz uzbroić się w cierpliwość). Gdy dziecko głęboko śpi, można je swobodnie przenosić, umieszczać rekwizyty, kocyki, a nawet samego noworodka w zaplanowanych miejscach, jak na zdjęciu 8-3. Nie ma nic bardziej wzruszającego od widoku śpiącego malucha.

cytat

„W zacisznej prostocie pierwszych dni życia dziecka można ponownie zobaczyć magiczne, zamknięte koło, cudowny sens istnienia dwojga ludzi tylko dla siebie”.
— Anne Morrow Lindbergh

Uderzający i zaskakujący portret noworodka pokazuje kształt i sylwetkę śpiącego dziecka na niezwykłym, zabytkowym krześle. Copyright © Ginny Felch, www.silverlingimages.com

8-3

Noworodki są jeszcze bardzo niestabilne, dlatego do ich trzymania najlepiej wykorzystać rodziców. Maluchy mogą spoczywać w ich ramionach albo nawet opierać się o ciało, jak na zdjęciu 8-4. Bardzo dobrze w takiej roli będzie się również czuła mama, która w okresie porodu wcale nie musi się palić do bycia uwiecznianą na zdjęciach. Może stanowić część kompozycji, ale nie powinna być zbyt podkreślana. W tych dniach dobrze jest też zrobić zdjęcia tacie, szczególnie że mama często ogląda go, gdy ten trzyma dziecko.

NIEMOWLAKI

Pierwszy rok życia to jeden krok milowy za drugim. Dziecko rośnie i zaczyna najpierw rozpoznawać, a potem reagować na znajdujące się wokół osoby. Tym samym zakres jego min i gestów się zwiększa, a foto-

graf ma większe pole do popisu. Urocze reakcje mogą pojawić się po najprostszym mlaśnięciu językiem albo delikatnym dmuchnięciu na policzku malucha. Wydaje się, że uśmiechy powstają wręcz bez uzasadnienia. Niemowlak nauczył się, że uśmiechanie się sprawia przyjemność ludziom przebywającym w jego otoczeniu.

cytat

„Niemowlak to opinia Boga, że świat powinien nadal trwać”. — Carl Sandburg

8-4

Podparcie noworodka na ramieniu rodzica jest dobrym rozwiązaniem w przypadku wiotkich jeszcze maluchów. 1/400 sekundy, f/4, czułość ISO 400. Copyright © Lisa Russo, www.lisarussophotography.com

OD TRZECH DO SZĘŚCIU MIESIĘCY

Zanim niemowlaki zaczną chodzić, czyli pomiędzy trzecim a szóstym miesiącem życia, możesz je fotografować, jak siedzą na krześle, leżą w trawie lub są trzymane przez rodzica przy stole albo na tle ściany. W tym wieku mama, niania, starsze rodzeństwo mogą okazać się dla Ciebie doskonałą pomocą — będą pełnić rolę asystentów. Ich obowiązkiem będzie zwracanie uwagi, czy dziecko jest cały czas bezpieczne. Waż-

ne, abyś bardzo dobrze znał już swój aparat, jego ustawianie — i mógł całkowicie skupić się na niemowlaku oraz jego minach.

Dzieci pomiędzy trzecim a czwartym miesiącem życia uczą się podnosić główkę. Gdy leżą na brzuszku i trzymają ją u góry, możesz zrobić im przepiękne zdjęcia. Najlepiej, abyś zniżył się do ich poziomu, usadowił na przykład na podłodze — i w ten sposób zadbał o właściwy kąt ujęcia. Przykład na zdjęciu 8-5.

Fotograf położył się na brzuchu, aby zrobić to słodkie zdjęcie niemowlaka unoszącego główkę. 1/100 sekundy, f/5,0, czułość ISO 100. Copyright © Robin Johnson, www.robinjohnsonphotography.com

8-5

OD SZEŚCIU DO DWUNASTU MIESIĘCY

Dziecko między szóstym a dziewiątym miesiącem życia zazwyczaj potrafi usiąść, ale jeszcze nie raczkuje. Jest to idealny moment na sesję zdjęciową. Niemowlaki często przekrzywiają się na jedną lub drugą stronę, sprawiając wrażenie, że zaraz będą raczkować. Umożliwia to pokazanie ich pulchności. Usadź dziecko na stole, krześle albo wręcz ulubionym naczyniu, żeby uzyskać wariację ze smaczkiem dla tradycyjnego portretu malucha. Przykład stanowi zdjęcie 8-6. Dziecko potrafią naśladować robione do nich miny i umieją

8-6

Urocze dziecko, siedzące jak Budda, zamierza dokładniej przyjrzeć się guzikowi od spodni. Wspaniałe światło wpadające przez okno oświetla perfekcyjnie każdą fałdkę i dołek. 1/125 sekundy, f/3,2, czułość ISO 320. Copyright © Lisa Russo, www.lisarussophotography.com

już przytrzymać zabawkę. Pamiętaj, że w tym wieku wszystko, co pozostawisz w ich pobliżu, trafi do buzi. Bądź ostrożny.

Wiele maluchów między dziewiątym a dziesiątym miesiącem życia zaczyna raczkować, a nawet stać przy krześle, trzymając się go. Sprawdź dokładnie, czy każdy mebel, jaki wykorzystasz w roli rekwizytu, jest wytrzymały, a także czy nie przewróci się na dziecko. Jeśli maluch nie stoi stabilnie, poproś mamę lub asystentkę by stanęła tuż obok, ale nie wchodziła w kadr, i w razie czego zapobiegła wszelkim kłopotom. Większość dzieci zaczyna chodzić, gdy ma mniej więcej rok. Dla rodziców to bardzo często kamień milowy. Wtedy wielu decyduje się na robienie zdjęć. To doskonały czas na zarejestrowanie pierwszych, niepewnych kroków, z charakterystycznie rozłożonymi w powietrzu rękami, pomagającymi w utrzymaniu równowagi, jak na zdjęciu 8-7

cytat

„Jeśli dziecko ma zachować swoje wrodzone zaciekawienie i chęć poznawania, potrzebuje obecności przynajmniej jednej dorosłej osoby, z którą może się tym podzielić i wspólnie odkrywać radość, ekscytację i tajemnice świata, w którym żyjemy”. — Rachel Garson

MALUCHY

Ten etap życia dziecka to aktywność i poruszanie się. Maluchy zazwyczaj bardzo żywiołowo reagują na zabawki oraz Twoje słowa i miny. Powinny znajdować się w środowisku gwarantującym całkowite bezpieczeństwo, swobodę ruchu i odkrywania świata. Umiejętność poruszania się zazwyczaj szybko się rozwija. Gdy dziecko biega z szybkością błyskawicy, po początkowej nieporadności nie ma już śladu.

Maluchy charakteryzują się szybkim rozwojem, co chwilę się zmieniają, mają wiele wahań nastrojów, czasami widać odrobinę sceptycyzmu. Dzieci w tym wieku bardzo dużo chcą, ale niestety niewiele potrafią. Dlatego często ogarnia je zdenerwowanie i zaczynają źle się zachowywać. Niektóre dorosłe osoby określają je wtedy mianem okropnych dwulatków.

Podczas sesji fotograficznej z maluchami powinieneś zastanowić się, czy pomoc asystenta lub obecność ro-

dzica będzie plusem, czy minusem. Rodzic na zdjęciu 8-8 stanowi bez wątpienia korzyść. Fotografia wyszła znakomicie, ponieważ mama trzymała dziecko i miała z nim kontakt; nie zwracała uwagi na fotografa. W rezultacie udało się zarejestrować słodką nić łączącą rodzica i dziecko. Zrelaksowani mama lub tata zazwyczaj stwarzają atmosferę, w której spokojny jest także maluch. W innych warunkach prawie zawsze jest odwrotnie. Jeżeli rodzic zbyt instruuje dzie-

8-7

Szeroko rozłożone ręce stabilizują pierwsze kroki właśnie zakosztowanej wolności. To cecha charakterystyczna każdego rozpoczynającego chodzenie dziecka. 1/750 sekundy, f/3,5, czułość ISO 250. Copyright © Lisa Russo, www.lisarussophotography.com

cko, warto bardzo grzecznie zasugerować, że być może maluch będzie się lepiej zachowywać, jeśli na chwilę mama lub tata zniknie z ujęcia. Oczywiście takie postawienie sprawy wymaga odwagi, ale często warto, bo rezultaty okazują się znakomite.

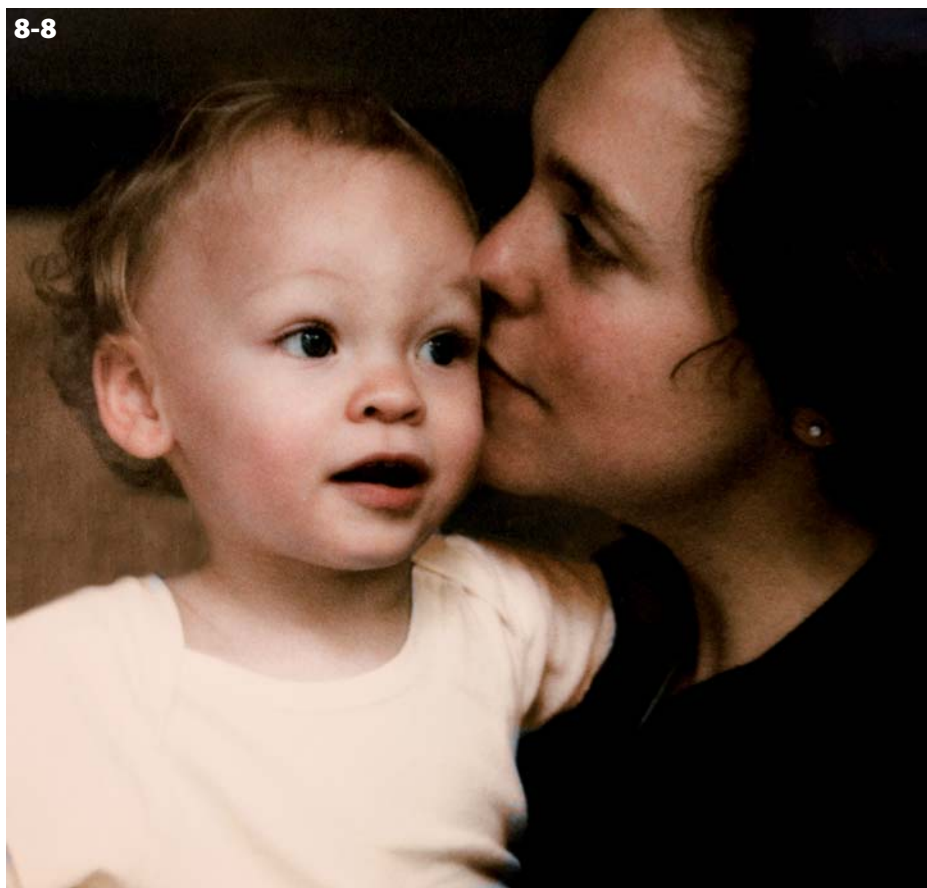
Zabawa w chowanego, puszczenie całuszków przelozą się na najprawdopodobniej zachwycające reakcje. Gwizdki, dzwonki i piszczące zabawki spotkają się z żywym zainteresowaniem. Niektórzy fotografowie

w poszukiwaniu ciekawych reakcji dziecka lubią wydawać dźwięki przypominające szczekanie czy miauczenie. Ty możesz natomiast być lepszy w udawaniu świnki lub rozmawianiu w stylu Kaczora Donalda. Maluchy łatwo się rozpraszają, dlatego powinieneś się uzbroić w całą gamę zabawnych i spontanicznych zachowań.

Poproszenie dziecka, aby usiadło pod drzewem, jak na zdjęciu 8-9, lub umieszczenie go niczym rekwizyt na

Klasyczny portret, zrobiony w delikatnym świetle okna, przedstawia mamę i jej małego synka. Zarejestrowano moment refleksji. Ciemne tony stanowią ramę i wizualnie wyróżniają dziecko. 1/60 sekundy, f/4, czułość ISO 800.

Copyright © Ginny Felch, www.silverlingimages.com

8-9

Maluch w podkoszulku kuca pod drzewem. Znakomita fotka dokumentująca ten okres życia. 1/125 sekundy, f/5,6, czułość ISO 320. Copyright © Patrisha McLean

oknie (zdjęcie 8-10) zapewni fotografii obramowanie. Poza tym takie usadowienie stanowi jakby „fotelik” dla malucha. Miejsce znajdujące się trochę powyżej ziemi sprawia, że dziecko waha się przed zeskoczeniem i bieganiem wkoło. Masz tym samym kilka sekund na zrobienie zdjęcia. W roli „grzędy” sprawdzą się również ławki oraz stoły. Nie zapomnij, aby zawsze w pobliżu dziecka przebywała osoba dorosła, tuż poza kadrem. Będzie w stanie złapać malucha, jeśli ten zdecydowałby się zeskoczyć.

8-10

Okno wśród piaskowców, koronkowa sukienka, loki nadają strukturę temu monochromatycznemu zdjęciu. Udało się na nim zarejestrować naturalny, zaabsorbowany wyraz twarzy dziecka. 1/60 sekundy, f/5,6, czułość ISO 160. Copyright © ImagesbyDeidre

Warto dać maluchom coś, czym będą mogły się zająć podczas sesji fotograficznej. Na zdjęciach 8-11, 8-12 oraz 8-13 widać różne przykłady takiego podejścia. Takie rekwizyty, jak parapety, półki, krzesła i inne meble dobrze się sprawdzają, gdy dziecko ma ochotę i potrafi usiedzieć w miejscu. W przeciwnym wypadku można spróbować wręczyć im kwiaty, kredki itp., aby zajęły się nimi przez chwilę i skupiły na nich swoją uwagę. Oczywiście jeśli jesteś rodzicem przebywającym z maluchem w domu, takie momenty są całkiem naturalne. Wystarczy, że je zarejestrujesz!

8-11

PRZEDSZKOLAKI

Każdy fotograf dzieci ma ulubioną grupę wiekową. Wielu najbardziej odpowiadają przedszkolaki. Dzieci w tym wieku są komunikatywne, żywo reagują, są spontaniczne, chętne do zabawy, lubią się wygłupiać, są rozmowne i ogólnie rzecz biorąc — czarujące.

cytat

„Trzylatek jest osobą, która czerpie prawie tak samo dużo radości z kosztującej 150 zł huśtawki, jak ze znalezienia małej zielonej gąsienicy”. — Bill Vaughan

Kolejna monochromatyczna fotografia. Ujęcie w wysokiej tonacji, wykorzystujące światło wpadające przez okno, delikatnie ujmujące słodcz dziecko po wizycie w ogrodzie. 1/125 sekundy, f/5,6, czułość ISO 400. Copyright © Ginny Felch, www.silverlingimages.com

8-12

Wielkie twórcze wysiłki zarejestrowane na zdjęciu. Widać zajęte ręce oraz bardzo długie rzęsy! Ciche momenty, gdy dzieci są zaabsorbowane działaniem, stanowią doskonałą okazję do zrobienia niepozowanych fotografii. 1/250 sekundy, f/1,8, czułość ISO 200. Copyright © Melanie Sikma, www.melaniesphotos.com

8-13

Maluchy pozbawione są świadomości samego siebie, ich dłonie i ręce, na które tak cudownie patrzeć, układają się w naturalne pozy. 1/125 sekundy, f/5,6, czułość ISO 320. Copyright © Patrisha McLean

Wielu przedszkolaków to dzieci pełne ufności, zaangażowania, przebywanie z którymi sprawia ogromną radość. Pocięchy w wieku od trzech do czterech i pół roku szczególnie się wyróżniają, gdyż nadal są maluchami w najlepszym tego słowa znaczeniu. Zazwyczaj nie straciły jeszcze swojej pulchności, okrągłych policzków (patrz zdjęcie 8-14), nie wytworzyły świadomości

8-14

Szeroko otwarte oczy nadają sens otwartości i głębi temu ponadczasowemu portretowi dziecka siedzącego przy oknie. Dziewczynka ma bardzo ładne okrągłe policzki i śliczne stopy, co jest charakterystyczne dla młodego wieku. 1/60 sekundy, f/4, czułość ISO 160. Copyright © Ginny Felch, www.silverlingingimages.com

mości swojej osoby, w związku z czym ich ruchy są niewinne, zwłaszcza stóp i palców.

Trzylatka można zachęcić do spokojnego pozowania, jeśli na kilka minut zaangażuje się go w rozmowę. Właśnie w tych chwilach warto bardzo cicho pytać: „Ććć... Co słyszysz? Ptaki? Ciężarówkę?”. Wtedy wyraz twarzy malucha będzie wyrażał ciekawość, zaangażowanie, zaafierowanie i zachwyt. Twoje reakcje mogą również wpływać na późniejsze zachowania.

cytat

„Mama rozumie, czego dziecko nie wypowiedziało”. — Susan Sarandon

W roli doskonałych rekwizytów sprawdzą się maskotki, muszle, kwiaty, zwierzęta, małe samochodziki. Sprzyjają one pojawianiu się bardziej naturalnych póz i gestów języka ciała, co widać na zdjęciach 8-15 oraz 8-16. Na ogół jednak nie musisz obawiać się, że w tym wieku dziecko będzie jakoś sztucznie pozować, bo raczej nie ma ono jeszcze świadomości własnego wizerunku.

Zarejestrowanie cichych zajęć, takich jak czytanie, zamyślenie się, przytulanie się do zwierzątka, może również przełożyć się na otrzymanie zajmujących fotografii.

8-15

Stykające się palce stóp, spojrzenie w bok, mocno przytulany miś... mówią wiele o pozornie rozkosznej dziewczynce. Siła przekazu sprzyja harmonii kolorów.

1/60 sekundy, f/5,6, czułość ISO 160. Copyright © ImagesbyDeidre

8-16

Na szczęście zwierzątko domowe, takie jak pies, potrafi odwrócić uwagę dziecka od tego, co się dzieje, czyli sesji fotograficznej. Przywiązanie chłopca widać zarówno w wyrazie twarzy, jak i gestach. 1/160 sekundy, f/6,3, czułość ISO 200. Copyright © Heather Jacks

DZIECI W WIEKU SZKOLNYM

Gdy dzieci rosną i rozpoczynają zajęcia szkolne, znajdują się coraz częściej w sytuacjach bardziej społecznych. W rezultacie wzrasta ich świadomość własnej osoby. Jest coś w pięcio- i sześciolatkach, co powoduje, że zawsze są gotowe do pozowania, szczerząc zęby w dużym, szerokim uśmiechu. Bez żadnej prowokacji. Sytuacje takie wymagają od fotografa zdolności słuchania i uczenia się, a także umiejętności angażowania się w konwersację oraz odciągania dzieci od ich samych.

Dzieci w tym wieku zdają się bardzo dobrze przyswajać i korzystać ze sztuczek typu „uśmiechnij się”. Uważają to za postawę kooperacyjną, więc szczerzą się szeroko, bez względu na okoliczności (mają dobrych trenerów w postaci szkolnych fotografów oraz rodziców, którzy uważają, że tak należy się zachowywać). No i masz wyzwanie — musisz rozproszyć ich uwagę, czego przykład przedstawiono na zdjęciu 8-17. Istnieje na to co najmniej kilka sposobów. Zrób fotkę tandetnego uśmiechu, a następnie pokaż ją dziecku. Powiedz, że wcale nie muszą się szczerzyć, wystarczy delikatny uśmiech. Następnie poproś, aby właśnie go pokazały. Zrób zdjęcie i pokaż im efekt. Uzyskanie pomocy od dzieci może znacznie ułatwić Ci pracę.

Starsze dzieci mają już swoje zainteresowania, a nawet pasje, o których możesz się dowiedzieć w poważnej rozmowie z nimi na ten temat.

Większość problemów z wymuszonymi lub zbyt szerokimi uśmiechami pojawia się wtedy, gdy na sesji obecni są rodzice. Dzieci znają ich czułe punkty. Jeśli tylko mogą, wykorzystują swoją wiedzę. Naturalne jest, że rodzice chcą, aby ich maluchy wyglądały jak najlepiej, żeby nie robiły głupich min wujka Heńka, żeby siedziały prosto itd. Napięcie, jakie powstaje w wyniku tych uwag, jest ewidentne. Powinieneś rozładować sytuację, dając do zrozumienia rodzicom, najlepiej zawczasu, czego oczekujesz od sesji zdjęciowej — wcale nie spodziewasz się perfekcyjnego zachowania — a także że podczas robienia fotografii to Ty masz ostatnie zdanie.

8-17

Dzieci w prawie każdym wieku szybko się męczą podczas sesji, bez względu na to, jak będziesz się starał ją uatrakcyjnić. Dlatego powinieneś jak najbardziej wykorzystać cenne chwile i pracować najszybciej, jak się da. W zależności od wieku malucha czas ten wynosi od dziesięciu minut do, w najlepszym wypadku, trzech kwadransów. Niech to będzie ostrzeżenie dla Ciebie, szczególnie jeśli zostałeś wynajęty, a oczekiwania są takie, że uda Ci się sprostać zadaniu.

NASTOLATKI

Dorastające dzieci, czyli nastolatki, przy odrobinie szczęścia okażą się bardzo wyrozumiałe oraz zaangażowane, zaś w scenariuszu mniej optymistycznym będą się dąsać i pokazywać kompletny brak zainteresowania. Dużo mniej prawdopodobne, że dadzą się

nabrać na jakieś gadki. Można powiedzieć, że lubią szczerze i bezpośrednie podejście. Wiele nastolatków chce wyglądać modnie i fajnie. Z pewnością dadzą Ci do zrozumienia, co to dla nich oznacza. Jednak opinia ich rodziców może być inna. Powodzenie misji będzie zależać od fotografa, czyli od Ciebie.

Nastolatki powinieneś w jakiś sposób wprowadzić w cały proces, obojętnie, czy subtelnie, czy bezpośrednio. Zaangażowanie ich w dyskusję o sesji jest dobrym

pomysłem. Poczują się poważnie traktowane, będą miały wrażenie, że mogą decydować.

Niektóre z najpiękniejszych i najbardziej głębokich w swej wymowie zdjęć zostały zarejestrowane podczas spokojnych sesji fotograficznych z nastolatkiem, którego zaufanie udało się zaskarbić. Zwróć uwagę na oczy oraz poważny wyraz twarzy dziewczyny z fotografii 8-18 oraz młodzieńca ze zdjęcia 8-19.

8-18

Mocne i śmiałe w swej wymowie zdjęcie nastoletniej dziewczyny na plaży. Zarejestrowanej chwili towarzyszy zadumanie. Ciemny ręcznik, okrywający nastolatkę, skupia uwagę widza na postaci i odseparowuje od morza na drugim planie. 1/80 sekundy, f/2,8, czułość ISO 250. Copyright © Scarlett Photography

8-19

Pewnego dnia dzisiejsze nastolatki spojrzą na te fotografie i pewnie przypomną sobie, jakie uczucia towarzyszyły im w tym wieku, a być może co sobie myślały podczas rejestrowania ujęć. To Ty zrobiłeś im bardzo wymowne portrety. Przedstawiają one jeszcze dzieci, choć w ostatnim etapie dzieciństwa. W ich oczach widać jeszcze więcej mądrości.

Gdy fotograf przyjechała do domu, w którym mieszkały nastoletnie siostry, panował tam wielki zamęt, dziewczyny wypróbowywały nowy makijaż, poprawiały włosy i z ekscytacją buszowały w ciuchach.

Jeśli fotograf spieszyłaby się, gdyby zależało jej na szybkim „załatwieniu” sesji, z pewnością zdenerwowałaby

się. Oczekiwała bowiem, że gdy przyjdzie, nastolatki będą gotowe.

Fotograf natomiast postanowiła obudzić w sobie nastolatkę. Od razu dołączyła się do przygotowań i wpadła w wir ekscytacji. Zabawa i dramaturgia dodały dniu energii. Gdy powstało zdjęcie 8-20, fotograf udało już się zdobyć zaufanie nastolatki i wzbudzić ich szacunek.

Przesłanie jest takie, że wszystkim ludziom zależy na respekcie i poszanowaniu. Gdy dzieci są małe, być może uda Ci się zastosować kilka sztuczek lub uciec się do kilku przyjemności w celu uzyskania naturalnych i niosących przesłanie fotografii.

*Czarowne ujęcie dwóch nastoletnich siostr. Odważne, ale delikatne — tak samo jak dziewczęta.
1/125 sekundy, f/4, czułość ISO 400. Copyright © Ginny Felch, www.silverlingimages.com*

8-20

PO RAZ KOLEJNY POZNAJ SWOJE DZIECI Czasami wykonywanie fotografii przedstawiających dzieci innych osób jest łatwiejsze od robienia zdjęć własnym pociechom. Tak naprawdę taka sytuacja ma miejsce prawie zawsze. Być może dzieje się tak, ponieważ łatwiej zdenerwować się na swoje dzieci, szczególnie gdy zależy Ci na dobrej kooperacji podczas fotografowania. Chociaż do maluchów sąsiadów potrafisz przymilać się i nakłaniać do zrobienia tego, na czym Ci zależy, w stosunku do własnych postępujesz inaczej: każesz im się spieszyć i ruszać z życiem! Spróbuj się wycofać, udaj, że poznajesz swoje dzieci po raz pierwszy. W rezultacie być może uda Ci się zarejestrować znakomite, pod względem jakości i ponadczasowości, fotografie.

Młodzieniec skończył właśnie szkołę podstawową. Jest zrelaksowany, pogodny, w nowym ubraniu. Jasne, czyste tło oraz część ramy okiennej (w kształcie litery L) stanowią piękne obramowanie. 1/125 sekundy, f/5,6, czułość ISO 200. Copyright © Ginny Felch, www.silverlingimages.com

Często dzieje się tak, że fotografie przedstawiające nastolatków dokumentują jakies bardzo istotne wydarzenia: koniec szkoły, pierwszy taniec, obrzęd inicjacji (przejścia) itd., jak na zdjęciu 8-21. Wybór ubrania, sceny i oświetlenia może sprawić, że zdjęcie stanie się ponadczasową pamiątką.

W przypadku fotografowania dwojga lub większej grupy nastolatków, jak na zdjęciach 8-22 oraz 8-23, nastrój będzie zupełnie inny (będzie się czuło więcej energii i radości) w porównaniu do robienia zdjęć każdemu dziecku indywidualnie. Okres dojrzewania bywa dla niektórych dziwnym etapem, więc nie ma problemu, jeśli postaci nie uśmiechają się bez końca. Możesz nawet zrobić zdjęcie, które w ogóle nie pokaże ich twarze, a mimo to zarejestruje witalność i młodość, jak na zdjęciu 8-22.

8-21

cytat

„Siostra to odrobina dzieciństwa, którego nie można utracić”. — Marion

8-22

Fajny, swobodny portret rodzeństwa w wieku nastoletnim, stojącego na schodach centrum sztuki w Arizonie. Stylowe pozy nastolatków, posępny szczeniaczek — trzeba przyznać, że to wesołe zestawienie. 1/125 sekundy, f/2,8, czułość ISO 200. Copyright © Allison Tyler Jones, www.atjphoto.com

Dwójka nastolatków będących rodzeństwem ściska się na białym tarasie. Wygląda na to, że są ze sobą bardzo związani. Oczywiście, w tym wieku takiego zachowania nie da się wymusić. 1/125 sekundy, f/5,6, czułość ISO 320. Copyright © Patrisha McLean

8-23

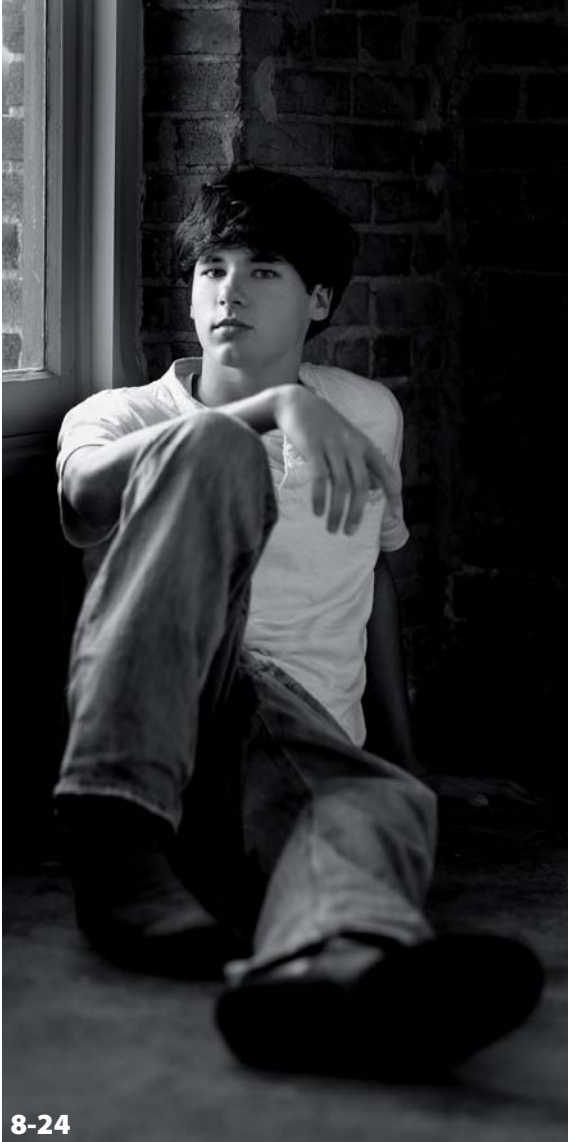
CHŁOPCY W WIEKU NASTOLETNIM

Chłopcy w wieku nastoletnim mogą okazać się wręcz okropnymi modelami. Zazwyczaj podzielić ich można na dwa typy: uśmiechających się oraz bardzo twardych. Bez żadnych pośredniości. Należy zacząć od tego, że aby zgodzili się na bycie sfotografowanymi, rodzice muszą ich jakoś przekupić. Twoje zadanie: sprawić, aby misja była jak najmniej bolesna. Bardzo pomaga strzelanie kilku fotek, nawet jeśli wiesz, że nie wyjdą na nich oszałamiająco, po czym skomentowanie ich następująco: „Świetnie, wygląda super”. Z pewnością rozluźnią się. Im chłopak szybciej poczu-

je sukces, tym prędzej zrelaksuje się. Wtedy łatwiej o uśmiechy, więc będzie można zarejestrować jakiś naturalny wyraz twarzy, czego przykładem jest zdjęcie 8-24. Przygotuj aparat i zapytaj chłopaka o jego dziewczynę!

NASTOLETNI DZIEWCZĘTA

Nastoletni chłopcy bardzo niechętnie podchodzą do bycia fotografowanym, natomiast dziewczyny zupełnie odwrotnie — gotowe są zostać następnymi supermodelkami. Uwielbiają zmieniać ubrania, wypróbowywać różne pozy. Przystaną prawie na każdą Twoją

propozycję zdjęcia. Przedstaw im kilka fotografii, jakie robisz podczas sesji, żeby pokazać im, co najlepiej wychodzi, a co nie do końca. Komplementowanie wyglądu i pozowania wzmocni poczucie wartości nastolatki i utrzyma energię na wysokim poziomie, jak na zdjęciu 8-25.

RODZINY W GRUPACH

Podczas fotografowania interakcji dzieci z rodzicami czy rodzeństwem nie zapominaj, że masz mnóstwo okazji do opowiedzenia jakiejś historii za pomocą swoich zdjęć. Może ona dotyczyć pewnej relacji — albo między ludźmi, ich środowiskiem, albo wykonywanymi czynnościami.

RODZIC I DZIECKO

Jeśli robisz zdjęcia rodzinom, poświęć trochę czasu na sfotografowanie indywidualnych związków pomiędzy osobami, czyli rodzeństwem, ojcem i synem, matką i córką itd. Takie działanie może się okazać niesłychanie satysfakcjonujące, gdyż zazwyczaj istnieje specjalna relacja, wrażliwość, która uwidacznia się, gdy fotograf jest subtelny i ośmiela pozujące postaci.

Czasami początkowe skrępowanie znika, gdy powiesz coś w stylu: „Dobra, słuchajcie, teraz chcę zobaczyć prawdziwe przytulanie!”. Pierwsze lody topnieją, a Ty zaczynasz dostrzegać prawdziwe rodzinne relacje.

cytat

„Twarze rodzinne to magiczne lustra. Patrząc na bliskich, widzimy w nich przeszłość, teraźniejszość i przyszłość”. — Gail Lumet Buckley

Bardzo współczesny, plastyczny portret, na którym świetnie wykorzystano mocne światło wpadające przez okno. Mocne, bezpośrednie, naturalne zdjęcie. 1/80 sekundy, f/1,6, czułość ISO 200. Copyright © Scarlett Photography

8-25

Bardzo wysublimowany portret nastolatki. Czy ktoś uwierzy, że ma tylko trzynaście lat? 1/200 sekundy, f/2,8, czułość ISO 400. Copyright © Allison Tyler Jones, www.atiphoto.com

Wszystko dzieje się przed Twoimi oczami. Wygląda to prawie tak, jakby czekali na Twoją zgodę. Twoje serce szybko bije, udaje Ci się zarejestrować ujęcia, jakie będą doceniane przez następne pokolenia.

Gdy życie pędzi w szaleńczym tempie, stresuje, a wiadomości ze świata powodują depresję, głębokie, pełne delikatności momenty, takie jak na zdjęciu 8-26, bardzo podnoszą na duchu.

8-26

Mama z córką w promieniach zachodzącego słońca nad zatoką Nantucket podczas ciepłego, letniego wieczoru. Delikatne różowe odcienie ubrania dobrze się łączą z kolorem nieba. Kompozycja nadaje sens temu miejscu. 1/45 sekundy, f/8, czułość ISO 100.
Copyright © Ginny Felch,
www.silverlingimages.com

Gdy chodzi o wywoływanie emocji, należy również brać pod uwagę ojców. Przykład na zdjęciu 8-27. Fotograf włączył cichą muzykę w studio, gdy mama ugaśniała się za drugim, dwuletnim dzieckiem. W tym czasie tata usiadł przy oknie i wziął na ręce maleństwo, które niedawno przyszło na świat. W tej wyjątkowej chwili poczuli się oboje bardzo szczęśliwi. Tata nie obawiał się pokazania swoich uczuć, które zostały na zawsze zarejestrowane. Jeśli zależy Ci na uwiecznie-

niu jedności, sprzężenia między osobami, musisz odnieść daną sytuację do siebie i postarać się pokazać ją na robionej właśnie fotografii. Wykorzystaj swoje oczy, zastanów nad odczuciami serca!

odsylacz

Wskazówki na temat zmiany wyglądu fotografii po jej zarejestrowaniu znajdziesz w rozdziale 10.

8-27

Gdy robi się zdjęcia nastoletnim chłopcom i ich ojcom, praktycznie jest pewne, że o przytulaniu nie będzie mowy. No, jeszcze jakieś zapasy, lekkie ciosy tu i tam lub klepnięcia w ramię, ale przytulanie? Nie. Co zatem zrobić, żeby uzyskać przyzwoite zdjęcie nastolatków z tatą? No cóż, twardość to zawsze dobre wyjście dla chłopców (oraz ich ojców). Osoba fotografująca nastolatków (zdjęcie 8-28) poprosiła ich o pozowanie do „okładki na płytę CD” — reakcja była natychmiastowa.

Warto, abyś przybliżył się, żeby zrobić fotografię podobną do ujęcia przedstawionego na zdjęciu 8-29. Wyrazy twarzy mówią tutaj wszystko.

Czas drzemki to okazja na specjalne przytulanie, co widać na pełnej spokoju i uczucia fotografii przedstawiającej ojca z małym synkiem. (Ziarno zostało dodane w obróbce po zarejestrowaniu ujęcia w celu zmniejszenia kontrastu i stworzenia atmosfery spokoju). 1/125 sekundy, f/4, czułość ISO 500. Copyright © Ginny Felch, www.silverlingimages.com

8-28

Nowoczesny, plastyczny portret ojca z synami. Nie przytulają się, a mimo to można odczuć łączącą ich więź. 1/100 sekundy, f/2,8, czułość ISO 100. Copyright © Allison Tyler Jones, www.atjphoto.com

Oczywista jest miłość i dobra komunikacja między dziewczynką i jej mamą. Przybliżenie się skupia uwagę widza na ich wzajemnej relacji. 1/125 sekundy, f/2,8, czułość ISO 200. Copyright © Allison Tyler Jones, www.atjphoto.com

RODZEŃSTWO

Pracując nad fotografiami dzieci, poszukujesz energii? Pomędzy rodzeństwem jest jej mnóstwo. Czasami wygląda to, jakby ich osobowości odbijały się jedna od drugiej. Wtedy obserwacja rodzeństwa i fotografowanie mogą sprawiać wiele radości.

Związki między rodzeństwem można określić jako pierwotne i autentyczne, na dobre i na złe czasy. Występuje napięcie? Z pewnością da się je zauważyć. Jeśli uda Ci się zaproponować jakieś rozwiązanie, zachęcić do zabawy, współzawodnictwa lub, no właśnie, nawet jakiegoś fizycznego kontaktu, fotografie będą błyszczące.

Czasami relacje w rodzeństwie widać natychmiast, wystarczy tylko być uważnym obserwatorem. Niekiedy nie dostrzeżesz ich w rozmowie, ale są oczywiste w języku ciała, jak na zdjęciu 8-30. Nie przegap takich okazji.

Miłość, jaką młodsza siostra darzy swojego starszego (i większego) brata, jest oczywista, zarówno w wyrazie twarzy, jak i języku ciała. Myślisz, że brat wie, jak bardzo siostra go kocha? 1/250 sekundy, f/2,8, czułość ISO 100. Copyright © Allison Tyler Jones, www.atjphoto.com

Na sesję nie powinieneś przychodzić ze stereotypami lub poczynionymi założeniami, jak na przykład ten, że chłopcy będą łobuzerscy, a dziewczynki słodkie. Musisz być przygotowany na to, że Twoje oczekiwania natychmiast zostaną zburzone. Nie przegap zaskakujących okazji, które mogą rozbawić widza.

Fotografowanie rodzeństwa jest doskonałą okazją na wykonanie zdjęcia o głębokim przekazie, szczególnie gdy dzieci coś robią w otoczeniu, wykorzystując na przykład elementy sceny, lub gdy działają między sobą. Staraj się jednak, aby były zajęte mniej więcej tym samym, dzięki czemu uzyskasz wrażenie jedności. Innymi słowy, mogą patrzeć na fotografa, jak na zdjęciu 8-31, spoglądać na siebie lub na coś w oddali, jak na zdjęciu 8-32. Ważne, aby głowy mieli skierowane w tym samym kierunku.

8-31

Te oczy zdradzają psotników! Umieszczenie chłopców na ławce pozwoliło ustawić obiektyw na wysokości tułowia, dzięki czemu dzieci patrzą prosto w aparat. 1/250 sekundy, f/2,8, czułość ISO 100. Copyright © Allison Tyler Jones, www.atjphoto.com

Rodzeństwo można fotografować w różnych sytuacjach, na przykład gdy opowiada sobie tajemnice, odkrywa przyrodę (jak na zdjęciu 8-33), bawi się ze sobą (jak na zdjęciu 8-34), ze zwierzętami itd. Bądź ciągle przygotowany na niespodziewane zachowania. Nie ma tutaj znaczenia założony plan, bo spontaniczność często bardzo dobrze wpływa na zdjęcia. Wybuch śmiechu, niespodzianka i związane z nią zaskoczenie potrafią wiele powiedzieć o rodzeństwie, stanowią materiał na niezapomnianą fotografię. Nie powinieneś przejmować wszystkiego na siebie, nie musisz wszystkim dyrygować; niech dzieci same odkryją niektóre rzeczy.

O fotografowaniu rodzeństwa można by opowiadać bez końca. Tak naprawdę jedynym ograniczeniem jest Twoja wyobraźnia!

8-32

Bardzo dużo tu różnych faktur: loki, kropki na spódnicy, roślinność, a mimo to zdjęcie dwóch siostr zostało elegancko skomponowane. Ciemne drzewa oraz pomost stanowią obramowanie dla dziewczynek. 1/200 sekundy, f/3,5, czułość ISO 50. Copyright © Marianne Drenthe, www.marmaladephotography.com

Zachwycająca seria zdjęć rodzeństwa odkrywa przed nami wiele aspektów osobowości dzieci oraz więzi między nimi. Trochę pstrokate oświetlenie w ogrodzie i klasyczne ubiory składają się na przekaz portretów. 1/125 sekundy, f/5,6, czułość ISO 320. Copyright © Patrisha McLean

8-33

8-34

Siostry wybrały się na spacer po łące. Mowa ciała oraz kąt, pod jakim zrobiono zdjęcie, pozwalają wiele się dowiedzieć o relacjach między dziewczynkami. 1/50 sekundy, f/6,3, czułość ISO 200. Copyright © Lisa Russo, www.lisarussophotography.com

RODZINY

Fotografowanie rodzin czasami jest skomplikowane, czasami wyjątkowe — podobnie jest z każdym jej członkiem. Robienie zdjęć rodzinom wymaga trochę cierpliwości i posiadania zdolności psychologicznych. Jeśli uda Ci się stworzyć atmosferę dobrej zabawy, zwiększysz swoje szanse na sukces.

W zależności od tego, ile osób liczy rodzina, znalezienie miejsca, w którym uda się wszystkim swobodnie pomieścić, czasami nastręcza pewne trudności. Niełatwo jest również uniknąć sztampowych ujęć, przedstawiających wszystkie osoby stojące lub siedzące w rzędach, uśmiechające się do aparatu. Wyzwanie polega na kreatywnym zrobieniu zdjęć rodzinie.

Na pewno korzyścią będzie luksus znania rodziny od jakiegoś czasu lub też przebywania z nią przed właści-

wą sesją fotograficzną. Dobrze by było, gdyby interesowała się tym samym, na przykład łowieniem ryb, grillowaniem, spacerowaniem po plaży itd. Wtedy łatwiej coś zaplanować. Poza tym dowiadujesz się czegoś na temat osobowości, stosunków panujących w rodzinie.

Dobrym pomysłem jest wykonanie podczas sesji różnego typu fotografii. Będzie z czego wybierać. Jeśli w planie jest robienie zdjęć w sposób bezpośredni (czyli takich, na których wszyscy patrzą w obiektyw, uśmiechają się itd.), spróbuj namówić członków rodziny do wspólnego wykonywania jakichś czynności.

Większość rodzin preferuje dziś portret rodzinny, będący czymś więcej niż zwykłym, graficznym (wizualnym) zarejestrowaniem chwili, w której ludzie przebywają ze sobą. Oczekują fotografii opowiadającej o ich relacjach. Na zdjęciu 8-35 widać mamę, tatę i dwie córki. Fotograf zachęcił rodzinę do spaceru po plaży wzdłuż mokrego piasku, wyznaczonego przez fale. Mieli iść w jednej linii, aby znaleźć się w obszarze ostrości. Fotograf poprosił wszystkich, aby na czas przechadzki postarali się zapomnieć o sesji.

odsyłacz

Więcej na temat stosowania linii wprowadzających, na przykład linii piasku wyznaczonego przez fale, znajdziesz w rozdziale 5.

Gdy rodzina zaczęła spacerować, fotograf biegał trochę po plaży, używał długiego obiektywu tele, podążał za rodziną, gdy oddalała się i wracała z powrotem. W rezultacie powstała bardzo lekka fotografia, na której wyczuwa się elegancję tańca. Nawet gdyby dziewczynki były starsze, w wieku dojrzewania (niezwykle sprawnym kłopoty), ujęcie i tak z pewnością by się udało.

Nowoczesnym rodzinom nie zależy na poważnych, pozowanych fotografiach, lecz zdjęciach bardziej naturalnych, szczerych. Takie też było życzenie tej przedstawionej na zdjęciu 8-36, w skład której wchodzi troje nastolatków. Próby usadownienia psów oraz zachowanie się osób często przyprawiały o salwy śmiechu. W związku z tym bez trudu udało się zarejestrować naturalną, wypelnioną światłem fotografię.

8-35

Harmonia kolorów między sceną i ubraniami jest elementem zespalającym, zaś zakrzywiona linia mokrego piasku stanowi jakby ścieżkę prowadzącą w dal.
1/125 sekundy, f/8, czułość ISO 400. Copyright © Ginny Felch, www.silverlingimages.com

8-36

Nastrój bardzo swobodnej i podnoszącej na duchu fotografii rodzinnej został dodatkowo wzmocniony obecnością psów. 1/30 sekundy, f/8, czułość ISO 800. Copyright © Ginny Felch, www.silverlingimages.com

cytat

„Możesz ją nazywać klanem, możesz ją nazywać siecią, możesz ją nazywać plemieniem, możesz ją nazywać rodziną. Obojętnie, jak ją będziesz nazywać, obojętnie, kim będziesz, nie obędziesz się bez niej”. — Jane Howard

Jeśli jesteś przyzwyczajony do robienia pozowanych zdjęć, taki rodzaj fotografii zmusi Cię do wysiłku i wykroczenia poza rutynę. Ale jeżeli uda Ci się wczuć w jej charakter, skorzystaś z energii oraz radości, jaką ze sobą niesie, możesz odnieść sukces.

Wraz z rosnącą liczbą fotografów hobbystów mnożą się fajne pomysły, takie jak wykorzystanie kanap lub łóżek w niespodziewanych miejscach, na przykład na polu lub plaży, co widać na zdjęciu 8-37. Czy w takich

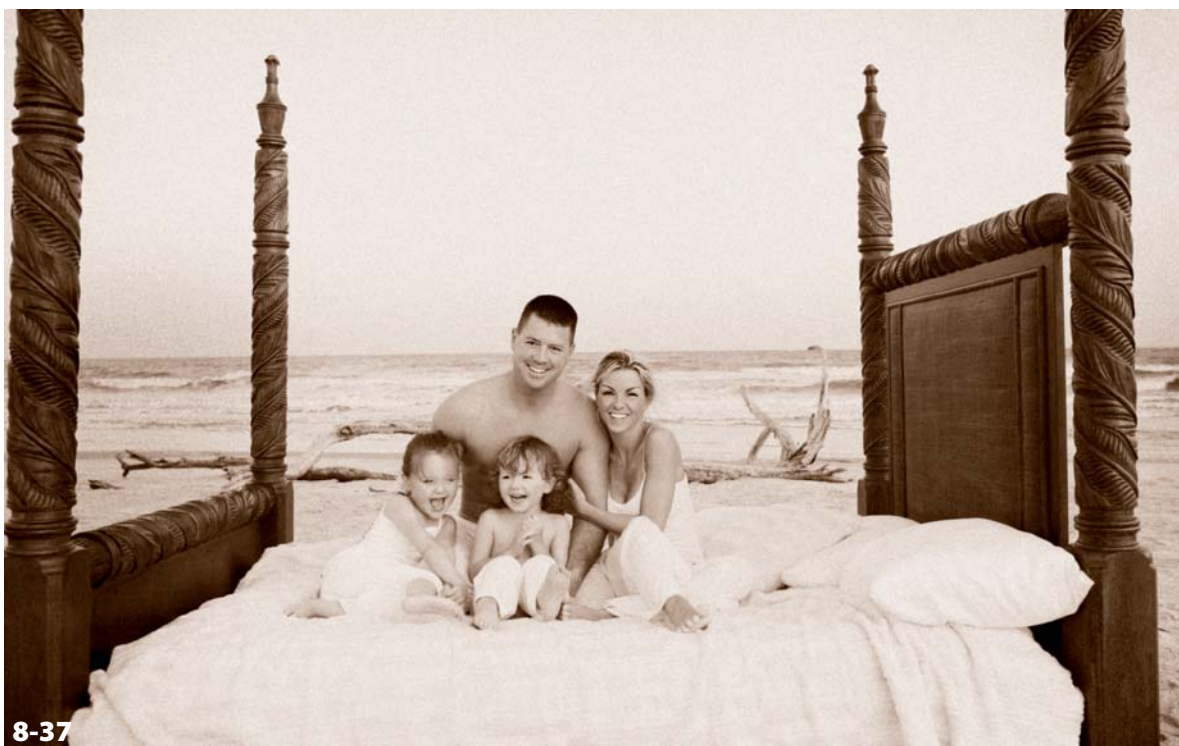
warunkach w ogóle możesz sobie wyobrazić sztywną i poważną atmosferę?

Fotografowanie rodzin na wolnym powietrzu lub w domu automatycznie nadaje kompozycji charakter mniej formalny w porównaniu ze studyjną sesją zdjęciową, cechującą się większym strukturalizowaniem. Sprzyja również Twojej kreatywności, gdyż co chwilę musisz pracować w nowych warunkach. Zlokalizowanie na łonie natury daje też więcej miejsca do wykorzystania podczas fotografowania dużych grup rodzinnych — przykład na zdjęciu 8-38.

cytat

*„Rodzina jest jednym z arcydzieł natury”. — George Santayana, *The Life of Reason**

8-37

Portret rodziny na plaży, ale w łóżku z czterema kolumnami, świadczy o wyobraźni i radosnym podejściu do życia. Rama mebla nadaje kompozycji wrażenie solidności. 1/200 sekundy, f/4,5, czułość ISO 500. Copyright © Tina Wilson

8-38

Portret rodzinny, świetnie pokazujący aktywność rodziny i zamiłowanie do zabawy. Sesja w okolicach domu zapewniła dużo miejsca na bieganie i skakanie. 1/800 sekundy, f/2,8, czułość ISO 100. Copyright © Allison Tyler Jones, www.atjphoto.com

Zadanie na koniec rozdziału

Rodziny i rodzeństwo

Zrób wspólne zdjęcie rodzinie lub rodzeństwu. W jaki sposób ustawisz poszczególne osoby, żeby opowiedzieć fotografią jakąś historię? Czy zdjęcie będzie naturalne, czy pozowane? Możesz wykorzystać niektóre z poznanych elementów, na przykład dotyczące kompozycji lub oświetlenia. Dzięki nim uzyskasz bardziej wymowne zdjęcie. Jeśli konieczny będzie jakiś kompromis, poświęć oświetlenie lub światło. Najważniejsze w tym zadaniu jest zjednoczenie osób w taki czy inny sposób, żeby pokazać na zdjęciu jak najwięcej o relacjach rodzinnych.

Zadaniem poniższej fotografii było oddanie pewnego wrażenia, odczucia, czyli czegoś więcej niż tylko rodzinnego podobieństwa. Zdjęcie zostało zrobione przed zachodem słońca, podczas złotych godzin, o których pisałam w rozdziale 3. Przesłanie fotografii, czyli wspaniałą atmosferę, udało się osiągnąć dzięki temu, że polecono rodzinie kilka razy przebiec przez promienie słońca. Po drugim nawrocie wszyscy śmiało się głośno i patrzyli na siebie, jakby chcieli zapytać: „Czy fotograf zwariował”? 1/125 sekundy, f/2,8, czułość ISO 100.

Copyright © Allison Tyler Jones, www.atjphoto.com